

Π/φος	Δ/φος	Ημερομηνία	Όνομα αρχείου
ΦΡΑΤΖΗ	ΤΖΟΡΜΠΑΤΖΑΚΗ	14.9.2016	AAPP0914.FE1

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΙΖ΄ - ΣΥΝΟΔΟΣ Α΄

ΕΙΔΙΚΗ ΜΟΝΙΜΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

ΑΔΙΟΡΘΩΤΑ

Π Ρ Α Κ Τ Ι Κ Ο

(Άρθρο 40 παρ. 1 Κ.τ.Β.)

Στην Αθήνα, σήμερα, 14 Σεπτεμβρίου 2016, ημέρα Τετάρτη και ώρα 10.10', στην Αίθουσα «Προέδρου Γιάννη Νικ. Αλευρά» (151) του Μεγάρου της Βουλής, συνεδρίασε η Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Προστασίας Περιβάλλοντος, υπό την προεδρία της Προέδρου αυτής, κυρίας Αικατερίνης Ιγγλέζη, με θέμα ημερήσιας διάταξης:

Συζήτηση επί των Εισηγήσεων Μελών της Επιτροπής:

- Σύστημα εποπτείας, φύλαξης και προστασίας του περιβάλλοντος: Ποια η κατάσταση σήμερα; Υπάρχει η δυνατότητα μιας ενιαίας δομής προστασίας του περιβάλλοντος; Ποιες οι προϋποθέσεις για αυτό;
- Διαχείριση υγρών αποβλήτων: Επαναχρησιμοποίηση νερού και αξιοποίηση προς όφελος των τοπικών κοινωνιών.
- Προστασία και περιβαλλοντική διαχείριση χορτολιβαδικών και φρυγανικών εκτάσεων της χώρας.

Στο σημείο αυτό, η Πρόεδρος της Επιτροπής, αφού διαπίστωσε την ύπαρξη απαρτίας, κήρυξε την έναρξη της συνεδρίασης και έκανε την α΄ ανάγνωση των μελών της Επιτροπής. Παρόντες ήταν οι Βουλευτές κ.κ.:

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΙΓΓΛΕΖΗ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Κυρίες και κύριοι βουλευτές, αρχίζει η συνεδρίαση της Επιτροπής μας με θέμα ημερήσιας διάταξης τη συνέχιση της

Π/φος	Δ/φος	Ημερομηνία	Όνομα αρχείου
ΦΡΑΤΖΗ	ΤΖΟΡΜΠΑΤΖΑΚΗ	14.9.2016	AAPP0914.FE1

συζήτησης επί των Εισηγήσεων Μελών της Επιτροπής.

Σήμερα έχουμε τρεις εισηγήσεις. Πρώτο θέμα, το σύστημα εποπτείας, φύλαξης και προστασίας του περιβάλλοντος: Ποια η κατάσταση σήμερα; Υπάρχει η δυνατότητα μιας ενιαίας δομής προστασίας του περιβάλλοντος; Ποιες οι προϋποθέσεις για αυτό; Αυτή την εισήγηση την έχουν αναλάβει και εισηγούνται, εγώ, η Πρόεδρος της Επιτροπής, ο Γιώργος Δημαράς και ο κ. Γιώργος Τσόγκας.

Δεύτερο θέμα είναι η διαχείριση υγρών αποβλήτων: Επαναχρησιμοποίηση νερού και αξιοποίηση προς όφελος των τοπικών κοινωνιών, το οποίο εισηγούνται ο κ. Σωκράτης Φάμελος και ο κ. Ηλίας Καματερός.

Τρίτο θέμα είναι η προστασία και η περιβαλλοντική διαχείριση χορτολιβαδικών και φρυγανικών εκτάσεων της χώρας, το οποίο εισηγούνται η κυρία Βάλια Βαγιωνάκη και εγώ, η Πρόεδρος της Επιτροπής.

Θα ξεκινήσουμε με το πρώτο θέμα και την εισήγηση θα την κάνει ο κ. Γιώργος Δημαράς.

Κύριε Δημαρά έχετε το λόγο.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΔΗΜΑΡΑΣ: Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, όπως ξέρετε την εισήγηση αυτή την κάναμε η κυρία Αικατερίνη Ιγγλέση, εγώ και ο κ. Τσόγκας.

Η προστασία του περιβάλλοντος περιλαμβάνει τις πολιτικές που αφορούν την προστασία του φυσικού και υδάτινου περιβάλλοντος, την ορθολογική διαχείριση των υδατικών πόρων, το σύστημα της περιβαλλοντικής διαχείρισης, τη διαχείριση των κινδύνων, τη δημόσια πρόσβαση στην περιβαλλοντική πληροφορία, την παρακολούθηση της κατάστασης του περιβάλλοντος και πολλά ακόμα. Το περιβάλλον προστατεύεται από το Σύνταγμα, άρθρα 24 και 102 και μια σειρά νομοθετημάτων που αφορούν μεταξύ άλλων τη δασική νομοθεσία, τη νομοθεσία για τη βιοποικιλότητα, τις προστατευτικές διατάξεις για τις περιοχές με ειδικό καθεστώς, την περιβαλλοντική αδειοδότηση και άλλα.

Η ευθύνη για την προστασία του περιβάλλοντος σήμερα διαχέεται στα διάφορα επίπεδα διοίκησης, όπως υπουργεία, αποκεντρωμένες διοικήσεις, περιφέρειες, δήμους, αστυνομικές, λιμενικές και πυροσβεστικές αρχές ακόμα και σε ιδιωτικούς συλλόγους και οργανισμούς και

Π/φος	Δ/φος	Ημερομηνία	Όνομα αρχείου
ΦΡΑΤΖΗ	ΤΖΟΡΜΠΑΤΖΑΚΗ	14.9.2016	AAPP0914.FE1

κατά συνέπεια δημιουργείται σύγχυση και επικάλυψη αρμοδιοτήτων αναποτελεσματικότητα, αργοπορία και κακός συντονισμός.

Η ύπαρξη πιέσεων από οικονομικά κυρίως συμφέροντα για μη εφαρμογή του νόμου ή μια χαλαρή αντιμετώπισή τους απαιτεί τη θεσμική και νομική θωράκιση της διοίκησης και των υπηρεσιών της για την αποτελεσματική αντιμετώπισή τους. Δυστυχώς δεν είναι σπάνιο να εμφανίζονται παρατυπίες, οι οποίες επισημαίνονται και στις εκθέσεις του Γενικού Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης.

Ο περιγραφόμενος κατακερματισμός ευθυνών είναι το γενεσιουργό αίτιο για τα περισσότερα και πιο σοβαρά προβλήματα που σχετίζονται με την προστασία του περιβάλλοντος. Η περιβαλλοντική πολιτική χαράσσεται από το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας. Στην πράξη όμως εφαρμόζεται και ελέγχεται και από άλλους φορείς και συνεπώς υπάρχει αναντιστοιχία μεταξύ του ΥΠΕΝ που έχει αρμοδιότητα για τον σχεδιασμό, την εποπτεία, την επιθεώρηση του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος, το κεντρικό επίπεδο και τις αρμόδιες αποκεντρωμένες υπηρεσίες που ανήκουν διοικητικά κυρίως στο Υπουργείο Εσωτερικών. Επίσης, η ενσωμάτωση της προστασίας της βιοποικιλότητας, τις τομεακές πολιτικές, σχεδιασμός έργων υποδομής, σχεδιασμός ανάπτυξης επενδύσεων, τουρισμός, εκπαίδευση και άλλα, είναι ανεπαρκείς, γεγονός που σε ορισμένες περιπτώσεις οδηγεί σε αντικρουόμενο σχεδιασμό και στην παραπομπή των υποθέσεων αυτών στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο ή στο ΣΤΕ.

Ορισμένα από τα χρόνια προβλήματα που ταλανίζουν το φυσικό περιβάλλον είναι ανθρωπογενείς κυρίως πιέσεις που δέχονται οι διάφορες περιοχές από μια σειρά δραστηριότητες του πρωτογενούς τομέα π.χ. λύματα από ελαιοτριβεία, κτηνοτροφικές μονάδες κ.λπ., του δευτερογενούς τομέα, όπως εξαιρετικές δραστηριότητες και του τριτογενούς τομέα, οικιστικές πιέσεις και τουριστική βιομηχανία.

Τέλος, θα πρέπει να επισημάνουμε ότι, η στάση των τοπικών κοινωνιών απέναντι στις περιβαλλοντικές παραβάσεις και στην προστασία του περιβάλλοντος ποικίλει. Η τοπική κοινωνία έχει αναδείξει περιβαλλοντικά προβλήματα και πιέζει τη διοίκηση για την επίλυσή τους. Άλλες φορές πάλι κρατά μια παθητική στάση που θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι εκπορεύεται

Π/φος	Δ/φος	Ημερομηνία	Όνομα αρχείου
ΦΡΑΤΖΗ	ΤΖΟΡΜΠΑΤΖΑΚΗ	14.9.2016	AAPP0914.FE1

από την πεποίθηση ότι το φυσικό περιβάλλον δεν παρέχει πλούτο στην κοινωνία. Η τάση αυτή ενισχύεται από την οικονομική κρίση. Εξάλλου, η συγκάλυψη αυθαιρεσιών σε μικρές τοπικές κοινωνίες αποτελεί μια δεδομένη κατάσταση.

Σε αυτό το πλαίσιο τίθεται το ερώτημα για την ύπαρξη μιας ενιαίας δομής εποπτείας, φύλαξης και προστασίας του περιβάλλοντος και ποιες προϋποθέσεις απαιτούνται για κάτι τέτοιο, ώστε να καταγραφούν κατευθύνσεις πολιτικής και προτάσεις για υλοποίηση προς τους αρμοδίους. Στο πόρισμα που επεξεργαστήκαμε με τους συναδέλφους, αποτυπώνεται αναλυτικά η υφιστάμενη κατάσταση σε ότι αφορά τις προστατευόμενες περιοχές, τα δάση και τις δασικές υπηρεσίες, το υδάτινο θαλάσσιο σύστημα και τον εθνικό σχεδιασμό εκτάκτου ανάγκης για την αντιμετώπιση περιστατικών ρύπανσης από πετρέλαιο και άλλες επιβλαβείς ουσίες, τα ζητήματα προστασίας της πανίδας και της λειτουργίας της θηροφυλακής καθώς και τις αρμοδιότητες των αποκεντρωμένων διοικήσεων στο κομμάτι του περιβάλλοντος και των υδάτων. Αποτυπώνεται επίσης η υφιστάμενη κατάσταση λειτουργίας, αλλά και τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν φορείς, όπως το Σώμα Επιθεωρητών Περιβάλλοντος Δόμησης, Ενέργειας και Μεταλλίων, το συντονιστικό γραφείο για την αντιμετώπιση της περιβαλλοντικής ζημιάς του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, αλλά και το Τμήμα Περιβάλλοντος της ΕΛ.ΑΣ..

Σε ό,τι αφορά τις προτάσεις για την ενίσχυση του συστήματος εποπτείας, φύλαξης και προστασίας του περιβάλλοντος, όπως ήδη αναφέρθηκε, θα πρέπει να υπάρξει ένα ενιαίο Σώμα που θα έχει ως αρμοδιότητα τη φύλαξη τόσο των χερσαίων όσο και των υδάτινων οικοσυστημάτων.

Π/φος	Δ/φος	Ημερομηνία	Όνομα αρχείου
ΡΑΥΤΟΠΟΥΛΟΣ	ΛΥΡΑ	13.9.2016	ABPP0914.AR1

(Συνέχεια ομιλίας κ. Γεώργιου Δημαρά)

Ειδικότερα για τη φύλαξη του χερσαίου φυσικού περιβάλλοντος, το ελληνικό κράτος διαθέτει ήδη έναν φορέα που εποπτεύει, φυλάσσει και προστατεύει το περιβάλλον και αυτός είναι η Δασική Υπηρεσία. Ο θεσμοθετημένος, δομημένος και αποκεντρωμένος αυτός μηχανισμός, μπορεί να αποτελέσει κορμό για μια ενιαία δομή εποπτείας, φύλαξης και προστασίας του περιβάλλοντος. Η πρόταση αυτή αφορά μόνο στον τομέα της φύλαξης που αποτελεί απλώς μέρος των δραστηριοτήτων της Δασικής Υπηρεσίας, η οποία θα συνεχίσει να επιτελεί τις υπόλοιπες υπηρεσιακές της λειτουργίες. Επομένως, θα μπορούσε να υπάρξει ένα Σώμα φύλαξης της φύσης που να ενσωματώνει τη δασοφυλακή, τη θηροφυλακή, τους φύλακες των προστατευόμενων περιοχών και την πρώτη Αγροφυλακή. Σ' αυτή τη δομή θα πρέπει να ενταθεί και η εποπτεία, φύλαξη και προστασία των υδάτινων οικοσυστημάτων και η περιβαλλοντική επιθεώρηση.

Ειδικότερα για την προστασία των υδάτινων οικοσυστημάτων, αποτελεί ζητούμενο η καλή υδατική διακυβέρνηση. Υπάρχει ήδη ο μηχανισμός του Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής που δρα για την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος και των ακτών, καθώς και τη διαχείριση περιστατικών εκτάκτου ανάγκης. Από την άλλη, η Ειδική Γραμματεία Υδάτων λαμβάνει μέτρα για την αντιμετώπιση των συνεπειών της κλιματικής αλλαγής, την αντιπλημμυρική προστασία, υλοποιεί το σχεδιασμό για περιπτώσεις ξηρασίας, εμπλέκεται στον καθαρισμό των λυμάτων και την επαναχρησιμοποίησή τους. Για την επίτευξη του σκοπού καλής υδατικής διακυβέρνησης, θα πρέπει όμως να υπάρξει αντιστοίχιση ανάμεσα στις αποκεντρωμένες διοικητικές δομές διαχείρισης υδάτων και τα υδατικά διαμερίσματα.

Μία ενιαία δομή προστασίας του περιβάλλοντος, αφορά άμεσα και την προστασία της δημόσιας υγείας. Ειδικά σε ό,τι αφορά το κομμάτι των υδάτων, υπολείπμαστε σε ελέγχους στα επιφανειακά, στα υπόγεια νερά και στα παράκτια ύδατα. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελούν οι έλεγχοι για την ποιότητα των υδάτων κολύμβησης.

Σε ότι αφορά την Περιβαλλοντική Επιθεώρηση. Αποτελεί άμεσο στόχο η εφαρμογή της περιβαλλοντικής νομοθεσίας, ο έλεγχος της εφαρμογής, δηλαδή, η φύλαξη, αλλά και η

Π/φος	Δ/φος	Ημερομηνία	Όνομα αρχείου
ΡΑΥΤΟΠΟΥΛΟΣ	ΛΥΡΑ	13.9.2016	ABPP0914.AR1

περιβαλλοντική επιθεώρηση. Πρόκειται για έναν τομέα που πρέπει άμεσα να ενισχυθεί. Οι επιθεωρητές περιβάλλοντος πρέπει να αναβαθμιστούν και να επιτελούν το κομβικό τους έργο, διατηρώντας την ανεξαρτησία τους. Τα κλιμάκια ελέγχου ποιότητας περιβάλλοντος των περιφερειών, που επίσης επιτελούν πολύ σημαντικό εργασία, σε συνδυασμό με τους επιθεωρητές περιβάλλοντος, θα πρέπει επίσης να αναβαθμιστούν.

Ερχόμαστε τώρα στα χαρακτηριστικά που θα πρέπει να συγκεντρώνει μια ενιαία δομή προστασίας της φύσης, δηλαδή, την αποκέντρωση, την κατάρτιση και την αστυνόμευση.

Όσον αφορά την αποκέντρωση, αποτελεί μια απαραίτητη προϋπόθεση, η οποία προβλέπεται και από τη συνταγματική επιταγή του άρθρου 102.

Σε ότι αφορά την εκπαίδευση και την κατάρτιση, αυτές αφορούν την επιστημονική εξειδίκευση που πρέπει να έχει το προσωπικό της δομής αυτής και είναι αναγκαίες ώστε, το Σώμα Φύλαξης και Προστασίας της Φύσης, να είναι αποτελεσματικό, να εντοπίζει έγκαιρα τις παραβάσεις και να προχωράει στις προβλεπόμενες νομικές ενέργειες. Για το λόγο αυτό, θα πρέπει να ενισχυθούν οι γνωστικοί πόροι της διοίκησης για να εφαρμόσει και να προωθήσει την περιβαλλοντική νομοθεσία, να ενισχυθούν οι δομές και η συνεργασία με επιστημονικά ιδρύματα της χώρας, πανεπιστήμια, ερευνητικά ιδρύματα, καθώς και να δημιουργηθούν ομάδες εμπειρογνομόνων επί συγκεκριμένων αντικειμένων. Είναι ακόμη σημαντική η διατήρηση επαφής και δημιουργίας κοινών ομάδων εργασίας από άτομα με όμοια εκπαίδευση από τα κράτη – μέλη της Ε.Ε..

Αναφορικά με την αστυνόμευση, ανεξάρτητα από τη διοικητική τοποθέτηση της δομής αυτής, το προσωπικό της θα πρέπει να είναι καταρτισμένο και εξοπλισμένο. Ο ενιαίος φορέας θα πρέπει να λειτουργεί όλο το 24ωρο με βάρδιες και με επικεφαλής βάρδιας, δηλαδή, κατά τα πρότυπα της ΕΛ.ΑΣ.. Θα πρέπει επίσης να υπάρχει μια σειρά από συγκεκριμένες προβλέψεις, οι οποίες περιγράφονται αναλυτικά στο πόρισμα.

Ειδικότερες προτάσεις που αφορούν την προστασία και ανάπτυξη του φυσικού περιβάλλοντος, είναι η ολοκλήρωση του δικτύου NATURA 2000, θεσμοθέτηση εθνικού σχεδιασμού για το σύστημα διαχείρισης και διοίκησης των Π.Π., ολοκλήρωση θεσμικής κατοχύρωσης της προστασίας των περιοχών NATURA 2000, έκδοση δηλαδή προστατευτικών

Π/φος	Δ/φος	Ημερομηνία	Όνομα αρχείου
ΡΑΥΤΟΠΟΥΛΟΣ	ΛΥΡΑ	13.9.2016	ABPP0914.AR1

διατάξεων, σχέδια διαχείρισης κ.λπ., ενσωμάτωση της προστασίας της βιοποικιλότητας στις τομεακές πολιτικές, ώστε να επιτευχθεί καλύτερη απορρόφηση πόρων, να αυξηθεί η εθνική χρηματοδότηση, να μειωθεί η αστάθεια, η χρηματοδοτική ροή και η γραφειοκρατία. Εφόσον η Δασική Υπηρεσία μπορεί να αποτελέσει κορμό ενός ενιαίου συστήματος φύλαξης του χερσαίου φυσικού περιβάλλοντος, είναι σημαντικό να γίνουν τα παρακάτω βήματα. Ενιαία κωδικοποιημένη, εύχρηστη δασική νομοθεσία με σαφείς και ορισμένες διατάξεις και όχι διασκορπισμένη και κατακερματισμένη σε άσχετους νόμους. Κύρωση και ανάρτηση των δασικών χαρτών, οι οποίοι θα άρουν οποιαδήποτε αμφισβήτηση για το χαρακτήρα μιας έκτασης και θα επιτρέψει στους υπαλλήλους των δασικών υπηρεσιών να ασχοληθούν με την πραγματική διαχείριση και προστασία των δασικών οικοσυστημάτων. Εκσυγχρονισμός της παραγωγικής διαδικασίας με αλλαγή και επικαιροποίηση του πλαισίου διαχείρισης δασών και εισαγωγής στόχων δασικής πολιτικής που να ενισχύουν τον πολυλειτουργικό χαρακτήρα των δασών. Επαναφορά στη Δασική Υπηρεσία αντικειμένων που απομακρύνθηκαν τα τελευταία χρόνια, κατόπιν όμως μελέτης των σημερινών δεδομένων. Ενιαία και κάθετη δομή των δασικών υπηρεσιών. Ενδυνάμωση των υφιστάμενων δασονομών, τα οποία αποτελούν την πρώτη και μικρότερη οργανική μονάδα που ασκεί προστασία. Συνεχής εκπαίδευση του προσωπικού.

Για μια ενιαία δομή φύλαξης της φύσης, θα πρέπει να εξασφαλιστεί η διεπιστημονική στελέχωσή της και η ικανή χρηματοδότηση από την Πολιτεία για την εξασφάλιση του αναγκαίου και σύγχρονου τεχνολογικού εξοπλισμού εποπτείας.

Διοικητικές προτάσεις. Η περιβαλλοντική πολιτική που διαμορφώνεται στο Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, θα πρέπει να εφαρμόζεται από τις περιφερειακές υπηρεσίες και δομές. Ως εκ τούτου, θα πρέπει να υπάρχει ένας ευέλικτος γρήγορος και αποτελεσματικός τρόπος λειτουργίας μεταξύ των διαφόρων επιπέδων της διοίκησης, ώστε να επιτυγχάνεται σε πραγματικό χρόνο η περιβαλλοντική προστασία και η εφαρμογή της περιβαλλοντικής πολιτικής. Είναι επίσης ζητούμενο η ενιαία δασική υπηρεσία, καθώς και ο συντονισμός των υπηρεσιών υδάτων με την Ε.Γ.Υ..

Π/φος	Δ/φος	Ημερομηνία	Όνομα αρχείου
A. ΣΠΑΝΟΥ	A. ΣΠΑΝΟΥ	14.9.2016	ACPP0914.SP1

(Συνέχεια ομιλίας κ. Γεώργιου Δημαρά)

Ο κάθε νόμος και η όποια νέα διοικητική αλλαγή, για να μπορέσει να προσεγγίσει την πράξη και να εφαρμοστεί, πρέπει να είναι όσο το δυνατόν πλήρης, για αυτό τα εργαλεία που έχει ανάγκη είναι οι σχετικές υπουργικές αποφάσεις, τα προεδρικά διατάγματα ή άλλη δευτερογενής νομοθεσία. Χωρίς αυτά η διοίκηση δεν μπορεί να λειτουργήσει και ο όποιος σχεδιασμός παραμένει στα χαρτιά.

Ειδικότερα, μπορούμε να αναφέρουμε ως παράδειγμα τη μη ύπαρξη υπουργικών αποφάσεων για το θέμα των ελέγχων, που εκπορεύονται από τον ν. 1650/1986, γεγονός που έχει ακινητοποιήσει τον ελεγκτικό μηχανισμό των αποκεντρωμένων διοικήσεων. Το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας θα πρέπει να ενεργοποιήσει πλήρως το άρθρο 20 του ν.4014/2011 για τις περιβαλλοντικές επιθεωρήσεις και να εντάξει σε αυτά και τα περιβαλλοντικά έργα της κατηγορίας Α2, γιατί αυτή τη στιγμή αυτό απουσιάζει και έχει ενεργοποιηθεί μόνο για τις κατηγορίες, που αδειοδοτεί το ίδιο το Υπουργείο.

Θα πρέπει, επίσης, να καθοριστεί αντικειμενικό σύστημα υπολογισμού προστίμων για τους παραβάτες. Η απουσία αυτού έχει ως αποτέλεσμα η διαδικασία επιβολής προστίμων να γίνεται αυθαίρετα. Το βασικότερο είναι, ότι δεν υπάρχει σύστημα ποσοτικής και ποιοτικής μέτρησης της αξιολόγησης της ρύπανσης του περιβάλλοντος, δηλαδή απουσιάζει μια κλίμακα, που θα αποτελέσει σημείο αναφοράς, αλλά ταυτόχρονα μπορεί να εκφράσει και ένα όραμα για το πώς θέλουμε να βελτιωθεί το περιβάλλον και με ποσοτικά στοιχεία.

Το ζητούμενο της αποκατάστασης των περιοχών, ρυπασμένων από επικίνδυνα απόβλητα και η πολιτική της απορρύπανσης είναι ουσιαστικά στοιχεία της περιβαλλοντικής προστασίας. Το ζητούμενο δεν είναι μόνο η επιβολή προστίμων και κυρώσεων, αλλά ένας άλλος τρόπος εμπλοκής των ρυπαντών, των φορέων, του δημοσίου και των τοπικών κοινωνιών, σε ένα σχέδιο απορρύπανσης των περιοχών.

Ένα πρώτο βήμα θα ήταν η θεσμοθέτηση ανώτατων παραμετρικών τιμών για ρύπους και επικίνδυνες ουσίες στο υπόγειο, επιφανειακό και παράκτιο νερό και έδαφος. Το θεσμικό πλαίσιο πρέπει να βελτιωθεί και να συμπληρωθεί, για να είναι δυνατή η περιβαλλοντική

Π/φος	Δ/φος	Ημερομηνία	Όνομα αρχείου
A. ΣΠΑΝΟΥ	A. ΣΠΑΝΟΥ	14.9.2016	ACPP0914.SP1

προστασία από τη βιομηχανική δραστηριότητα. Σε κάθε περίπτωση, πάντως, βασική προϋπόθεση για τον περιορισμό της ρύπανσης είναι η εξάλειψη της άναρχης ανάπτυξης, ρυπογόνων ή μη δραστηριοτήτων, η δημιουργία οργανωμένων υποδοχέων για την ανάπτυξη αυτών, σε συνδυασμό με την εξυγίανση των ήδη υφιστάμενων άτυπων συγκεντρώσεων.

Συμπεράσματα.

Η προστασία του περιβάλλοντος αποτελεί διαχρονική πρόκληση. Ο πρωταρχικός στόχος σ' αυτή την κατεύθυνση είναι η αναγνώριση του προβλήματος, η ευαισθητοποίηση της κοινωνίας και η αλλαγή της συμπεριφοράς και της νοοτροπίας μέσα από τη συμμετοχή, προκειμένου να προκύψει ένας συνολικότερος κοινωνικός μετασχηματισμός. Η ενημέρωση, η ευαισθητοποίηση και η συμμετοχή των πολιτών είναι απαραίτητο να αυξηθεί, προκειμένου να έχουμε την ευρύτερη κοινωνική συναίνεση στην προστασία και διαχείριση του φυσικού πλούτου.

Για να είναι αποτελεσματική η όποια δομή θα πρέπει να αναγνωρισθεί ότι η οικονομική ανάπτυξη είναι συνυφασμένη με την προστασία περιβάλλοντος, την αειφορία και τη βιωσιμότητα των οικοσυστημάτων. Υπό αυτό το πρίσμα, η χωροταξική πολιτική και η πολιτική ανάπτυξης των επενδύσεων στο χώρο θα πρέπει να συμπορεύονται με την περιβαλλοντική πολιτική.

Επειδή παρατηρείται πολυδιάσπαση αρμοδιοτήτων, που συχνά οδηγεί σε επί της ουσίας κενό αρμοδιοτήτων και μη προστασία στην πράξη, μια ενιαία δομή φύλαξης και προστασίας του περιβάλλοντος είναι αναγκαία, θα πρέπει, όμως, να αξιοποιηθούν οι ήδη υφιστάμενες δομές και η εμπειρία που έχουν αποκομίσει. Επίσης, είναι σημαντικό να διερευνηθεί η μέθοδος συγκρότησης αυτής της δομής, οι στόχοι που θα εξυπηρετήσει και να εξασφαλιστεί ότι θα είναι μια σύγχρονη δομή με διεπιστημονικά καταρτισμένο προσωπικό, συγκεντρωμένη, βάσει της συνταγματικής επιταγής του άρθρου 102.

Εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις αυτές, θα καταστεί δυνατό η νέα δομή να απλοποιήσει τη διαδικασία προστασίας της φύσης, τόσο για τον πολίτη, όσο και για τη διοίκηση και θα μπορέσει να δράσει ανεξάρτητα και αποτελεσματικά για την καταπολέμηση του περιβαλλοντικού εγκλήματος.

Π/φος	Δ/φος	Ημερομηνία	Όνομα αρχείου
A. ΣΠΑΝΟΥ	A. ΣΠΑΝΟΥ	14.9.2016	ACPP0914.SP1

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΙΓΓΛΕΖΗ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Κύριοι συνάδελφοι, θα ψηφίσουμε και τις τρεις εισηγήσεις στο τέλος, γιατί αυτή τη στιγμή δεν υπάρχει εδώ κανείς από την Αξιωματική Αντιπολίτευση, οπότε δεν μπορούμε να προχωρήσουμε στην ψηφοφορία.

Εφόσον κανείς συνάδελφος δεν έχει να κάνει καμία παρατήρηση, προχωρούμε στη δεύτερη εισήγηση, «Διαχείριση υγρών αποβλήτων. Επαναχρησιμοποίηση του νερού και αξιοποίηση προς όφελος των τοπικών κοινωνιών», την οποία θα εισηγηθεί ο κ. Καματερός.

ΗΛΙΑΣ ΚΑΜΑΤΕΡΟΣ: Κύριοι συνάδελφοι, για να είμαστε δίκαιοι το πόρισμα αυτό είναι κυρίως εργασία του κ. Φάμελλου, αλλά επειδή είναι στην Ολομέλεια, εκπρόσωπος, θα παρουσιάσω εγώ τα κύρια σημεία.

Το θέμα μας είναι η διαχείριση των υγρών αποβλήτων, η επαναχρησιμοποίηση του νερού και η αξιοποίηση προς όφελος των τοπικών κοινωνιών. Αυτή η Έκθεση βασίζεται στη συζήτηση που έγινε στη συνεδρίαση της Μόνιμης Επιτροπής στις 3/3/16 με αυτό το θέμα.

Η υφιστάμενη κατάσταση στην Ελλάδα. Η διαχείριση καθορίζεται από την Οδηγία 91271 της Ε.Ε., για την επεξεργασία και διάθεση των αστικών λυμάτων. Αυτή η Οδηγία ορίζει και τις ελάχιστες αναγκαίες υποδομές σε δίκτυα, σε εγκαταστάσεις, που πρέπει να διαθέτουν πόλεις και οικισμοί της Ε.Ε., ανάλογα και με τον πληθυσμό τους. Ορίζουν, λοιπόν, την απαιτούμενη υποδομή, με βάση τα κριτήρια που αναφέραμε παραπάνω, αλλά ταυτόχρονα ορίζουν και τις χρονικές προθεσμίες, μέσα στις οποίες πρέπει να υλοποιηθούν αυτά. Η Οδηγία ανέφερε ότι οι οικισμοί με πληθυσμό πάνω από 2000 κατοίκους έπρεπε να διαθέτουν αποχετευτικό δίκτυο και εγκατάσταση, το αργότερο μέχρι το τέλος του 2005.

Στο πλαίσιο αυτών των απαιτήσεων, των οδηγιών αυτών της Ε.Ε., λειτουργεί η Εθνική Βάση Δεδομένων των εγκαταστάσεων επεξεργασίας λυμάτων των οικισμών της χώρας, που εμπίπτουν στις διατάξεις αυτής της Οδηγίας και η καταχώρηση όλων των στοιχείων και λειτουργικών δεδομένων των εγκαταστάσεων πραγματοποιείται, μέσω διαδικτύου, απευθείας από τους αρμόδιους φορείς λειτουργίας τους.

Το θεσμικό πλαίσιο που καλύπτει την επαναχρησιμοποίηση των υγρών αποβλήτων περιγράφεται με διάφορες αποφάσεις, τις οποίες δεν χρειάζεται να αναφέρουμε τώρα, όμως πρέπει να τονίσουμε ότι το πεδίο εφαρμογής αυτών περιλαμβάνει την επαναχρησιμοποίηση

Π/φος	Δ/φος	Ημερομηνία	Όνομα αρχείου
A. ΣΠΑΝΟΥ	A. ΣΠΑΝΟΥ	14.9.2016	ACPP0914.SP1

αστικών και ορισμένων βιομηχανικών υγρών αποβλήτων, πρώτον για γεωργική χρήση, περιορισμένη και απεριόριστη, δεύτερον για αστική και περιαστική χρήση και τρίτον για βιομηχανικές χρήσεις.

Π/φος	Δ/φος	Ημερομηνία	Όνομα αρχείου
ΔΑΛΑΜΑΡΙΝΗ	ΔΑΛΑΜΑΡΙΝΗ	14/09/2016	ADPP0914.GD1

(Συνέχεια ομιλίας κ. ΗΛΙΑ ΚΑΜΑΤΕΡΟΥ)

Είναι σημαντικό ότι προβλέπεται διαφορά μεταξύ της περιορισμένης άρδευσης δηλαδή της άρδευσης καλλιεργειών, από όπου τα προϊόντα υφίστανται κάποιας μορφής επεξεργασία πριν από την κατανάλωση, και απεριόριστης άρδευσης με έμφαση στην προστασία της δημόσιας υγείας. Επιπλέον, δεν επιτρέπεται με κανένα τρόπο η επαναχρησιμοποίηση των αποβλήτων για χρήσεις πόσιμου νερού.

Σήμερα στην Ελλάδα έχουν κατασκευαστεί και λειτουργούν περισσότερες από 300 εγκαταστάσεις επεξεργασίας λυμάτων που αφορούν, κυρίως, σε οικισμούς και πόλεις με πληθυσμό πάνω από 15.000 κατοίκους. Καλύπτουν το 90% περίπου του πληθυσμού.

Ωστόσο, το ποσοστό επαναχρησιμοποίησης των αποβλήτων σήμερα παραμένει σε πολύ χαμηλά επίπεδα, από ένα σύνολο 700 εκατομμυρίων κυβικών μέτρων - δεν χρειάζονται τα νούμερα- όμως κοιτάξτε τα ποσοστά, 90% εξυπηρετούνται από εγκαταστάσεις βιολογικού καθαρισμού, 1,5% είναι αυτές οι οποίες εξυπηρετούνται από επανάχρηση του νερού. Βέβαια, αξίζει να αναφερθεί ότι ορισμένες ΔΕΥΑ αναφέρουν καλές πρακτικές επαναχρησιμοποίησης σε μεγάλη κλίμακα, όπως η ΔΕΥΑ Πατρών, η ΔΕΥΑ Ηρακλείου, η ΔΕΥΑ Χερσονήσου, Θεσσαλονίκης κλπ. Οι εφαρμογές αυτές περιλαμβάνουν κυρίως περιορισμένη και απεριόριστη άρδευση, μετά από τριτοβάθμια επεξεργασία και λιγότερο επαναχρησιμοποίηση σε βιομηχανικές εφαρμογές.

Ποια είναι τώρα τα σημαντικότερα συμπεράσματα:

Σήμερα σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης γίνονται σημαντικές προσπάθειες για να μεταβούν από ένα γραμμικό μοντέλο σε ένα μοντέλο κυκλικής οικονομίας στη διαχείριση των υδατικών πόρων. Με άλλα λόγια αυτή η παραδοσιακή μεθοδολογία της παραγωγής επεξεργασίας και διάθεσης των υγρών αποβλήτων (αυτό που λέμε γραμμικό μοντέλο), αντικαθίσταται από τη σύγχρονη φιλοσοφία της παραγωγής, επεξεργασίας και επαναχρησιμοποίησης ή ανακύκλωσης των αποβλήτων σύμφωνα με τις αρχές της αειφορίας. Τα λύματα δε θεωρούνται πλέον απόβλητα αλλά πολύτιμοι υδάτινοι πόροι. Παρόλα αυτά όμως, στα κράτη μέλη της ΕΕ υπάρχει απουσία ενός ενιαίου θεσμικού πλαισίου σχετικά με όρους και

Π/φος	Δ/φος	Ημερομηνία	Όνομα αρχείου
ΔΑΛΑΜΑΡΙΝΗ	ΔΑΛΑΜΑΡΙΝΗ	14/09/2016	ADPP0914.GD1

προδιαγραφές για την επαναχρησιμοποίηση των αποβλήτων, αλλά κάθε κράτος έχει υιοθετήσει τις δικές του πρακτικές.

Να δούμε στην Ελλάδα τώρα τι γίνεται. Έχουμε ορισμένα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά:

Πρώτον, οι κλιματολογικές συνθήκες. Δηλαδή στην Βόρεια Ελλάδα, στις περιοχές κυρίως της Βόρειας Ελλάδας, υπάρχει ένα μεγάλο ύψος βροχοπτώσεων και εκεί δεν σκέφτονται καν την επαναχρησιμοποίηση του νερού. Υπάρχουν άφθονοι υδατικοί πόροι και δεν έχουν το ίδιο πρόβλημα όπως πχ. το Ισραήλ, η Κύπρος κ.τ.λ. που δίνουν ιδιαίτερο βάρος στην επαναχρησιμοποίηση του νερού.

Σε ένα δεύτερο χαρακτηριστικό είναι ότι σε αγροτικές και ημιαστικές περιοχές στη χώρα μας πάντα, το μεγαλύτερο μέρος του νερού, πάνω από 80%, καταναλώνεται για την κάλυψη των αρδευτικών αναγκών, σε αυτές τις αγροτικές περιοχές. Επομένως, εκεί θα πρέπει να δούμε οι δράσεις επαναχρησιμοποίησης θα πρέπει να περιλαμβάνουν και τους άμεσα ενδιαφερόμενους δηλαδή το Υπουργείο Γεωργίας και τους αγρότες.

Τρίτο χαρακτηριστικό η Ειδική Γραμματεία Υδάτων (Ε.Γ.Υ.), είναι η κατά νόμο υπεύθυνη Αρχή για την διαχείριση των υδάτων και για ένα κομμάτι των αστικών και βιομηχανικών υγρών αποβλήτων, είναι επομένως υπεύθυνη για το σχεδιασμό των υπηρεσιών ύδατος. Στην Ε.Γ.Υ λειτουργεί ο δικτυακός χώρος με τη βάση δεδομένων των εγκαταστάσεων επεξεργασίας λυμάτων σε όλη τη χώρα, αλλά τίθεται το θέμα της καλής λειτουργίας αυτών και του ελέγχου που πρέπει να γίνεται στην ποιότητα των εκροών πριν από την επαναχρησιμοποίησή τους. Σε αυτή την περίπτωση απαιτείται μια πολύ καλή συνεργασία ανάμεσα στους αρμόδιους φορείς, (θα τα πούμε στα συμπεράσματα και στις προτάσεις παρακάτω).

Σε ένα τέταρτο χαρακτηριστικό, σε αστικές περιοχές, όπως πχ. στην περιοχή της Αττικής και της ΕΥΔΑΠ, οι ανάγκες είναι διαφορετικές από την υπόλοιπη Ελλάδα. Το μεγαλύτερο μέρος των υδατικών πόρων χρησιμοποιείται στην ύδρευση και η επαναχρησιμοποίηση για την κάλυψη αναγκών άρδευσης είναι μειωμένη σε τοπικό επίπεδο (εδώ στο κέντρο). Έχουν γίνει προσπάθειες για την επαναχρησιμοποίηση των αποβλήτων, αλλά υπάρχουν δυσκολίες τεχνικές και οικονομικές με αποτέλεσμα οι προσπάθειες

Π/φος	Δ/φος	Ημερομηνία	Όνομα αρχείου
ΔΑΛΑΜΑΡΙΝΗ	ΔΑΛΑΜΑΡΙΝΗ	14/09/2016	ADPP0914.GD1

επαναχρησιμοποίησης να μην είναι εφικτό να υλοποιηθούν, κυρίως επειδή οι εγκαταστάσεις επεξεργασίας αποβλήτων βρίσκονται μακριά από γεωργικές περιοχές, όπου υπάρχουν ανάγκες για άρδευση. Ωστόσο, η ΕΥΔΑΠ στο πλαίσιο των νέων της έργων στην ανατολική Αττική κυρίως, σχεδιάζει μια σειρά από μικρότερες εγκαταστάσεις επεξεργασίας που θα είναι σε θέση να παράγουν μια εκροή με ποιότητα κατάλληλη προς επαναχρησιμοποίηση προς άρδευση τοπικά στην περιοχή της εγκατάστασης.

Ένα πέμπτο χαρακτηριστικό παρόμοιο με το θέμα είναι ο χωροταξικός σχεδιασμός των εγκαταστάσεων επεξεργασίας. Σήμερα στην Αθήνα μεταφέρονται για την ύδρευση υδατικοί πόροι από διαφορετικά διαμερίσματα, συχνά από μεγάλες αποστάσεις, όπου στη συνέχεια μετά την κατανάλωση, δημιουργούν τοπικά παραγωγή μεγάλων ποσοτήτων αστικών λυμάτων. Με άλλα λόγια, μεταφέρονται υδατικοί πόροι από διαφορετικές περιοχές κεντρικά σε μια συγκεκριμένη περιοχή όπου και παράγονται τα απόβλητα τα οποία στη συνέχεια υφίστανται επεξεργασία. Η επαναχρησιμοποίηση των εκροών είναι φανερό ότι δεν μπορεί να γίνει με συνθήκες αειφορίας, δηλαδή με στόχο την αναπλήρωση των αρχικών υδατικών πόρων από όπου ελήφθησαν. Η σύγχρονη τάση είναι βέβαια η κατασκευή μικρότερων αποκεντρωμένων μονάδων, όπου τα απόβλητα που παράγονται θα μπορούν άμεσα να επαναχρησιμοποιηθούν τοπικά στο σημείο όπου αντλείται το νερό και να αναπληρώσουν έτσι τα υδατικά αποθέματα – αυτό δηλαδή που είπαμε παραπάνω, που προσπαθεί να κάνει η Περιφέρεια.

Άλλα τρία προβληματάκια –προβληματάκια τρόπος του λέγειν- ένα μεγάλο πρόβλημα που εντοπίζεται και δυσχεραίνει την επαναχρησιμοποίηση των αποβλήτων είναι η κοινωνική αποδοχή, με άλλα λόγια υπάρχει έλλειψη ενημέρωσης των χρηστών και κυρίως των αγροτών για τα οφέλη από την επαναχρησιμοποίηση. Οι δε δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης θα πρέπει να περιλαμβάνουν ενημέρωση όχι μόνο για τα οφέλη της επαναχρησιμοποίησης και την ανταποδοτικότητα των έργων αυτών αλλά και για την ορθολογική διαχείριση των υδάτινων πόρων, πχ. με μείωση της κατανάλωσης, την αποφυγή παράνομων υδροληψιών και γεωτρήσεων σε περιοχές που γίνεται εμπλουτισμός υδροφορέων με ανακτημένα νερά κλπ.

Ένα δεύτερο πρόβλημα, σχετικά με την ποιότητα των αποβλήτων προς επαναχρησιμοποίηση υπάρχουν δύο τάσεις. Οι προδιαγραφές του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας, που έχουν σχετικά χαμηλά όρια ποιότητας και τα όρια που τίθενται από τις ευρωπαϊκές

Π/φος	Δ/φος	Ημερομηνία	Όνομα αρχείου
ΔΑΛΑΜΑΡΙΝΗ	ΔΑΛΑΜΑΡΙΝΗ	14/09/2016	ADPP0914.GD1

χώρες, όπου εμπίπτει και η δική μας απόφαση, που είναι πολύ πιο αυστηρά σε σχέση με τα όρια που δίνει ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας. Σε κάθε περίπτωση θα πρέπει να συσχετιστεί ο βαθμός επεξεργασίας με την εκτιμώμενη επανάχρηση των αποβλήτων. Έτσι για την περίπτωση της περιορισμένης άρδευσης η δευτεροβάθμια επεξεργασία και η ακόλουθη απολύμανση είναι αρκετή για να εξασφαλιστεί η επαναχρησιμοποίηση του νερού και η κατάσταση αυτή αντιστοιχεί στο μεγαλύτερο μέρος των εγκαταστάσεων επεξεργασίας αποβλήτων στην Ελλάδα. Αντίθετα για απεριόριστη άρδευση ή για άλλες χρήσεις απαιτείται μεγαλύτερος βαθμός επεξεργασίας με επιπλέον στάδια.

Ένα τρίτο πρόβλημα, μέχρι σήμερα, για τον υπολογισμό του κόστους ενός έργου επαναχρησιμοποίησης νερού εφαρμόζοταν μια καθαρά τεχνοκρατική μεθοδολογία όπου λαμβάνονταν υπόψη μόνο οικονομικά μετρήσιμα μεγέθη, όπου κατασκευή έργων μεταφοράς και διάθεσης των εκροών κλπ. Ωστόσο, από τη μεθοδολογία αυτή λείπει ο παράγοντας υπολογισμού του κόστους του περιβαλλοντικού κόστους, δηλαδή ή του κόστους του υδατικού πόρου. Σήμερα έχουν αναπτυχθεί τεχνικές για την εκτίμηση του κόστους του νερού, δηλαδή του κόστους απόληψης του νερού από ένα υδατικό πόρο, το οποίο θα πρέπει να συνυπολογίζεται πιά σε όλα τα έργα διαχείρισης υδατικών πόρων. Έτσι, η απόφαση για την επαναχρησιμοποίηση των αποβλήτων αποτελεί ένα πρόβλημα πολυκριτηριακό με πολλές παραμέτρους: 1. Τεχνικές και οικονομικές με ορθολογική κοστολόγηση των απαιτούμενων έργων, 2. Περιβαλλοντικές, που σχετίζονται και με την προστασία της δημόσιας υγείας, και 3. Κοινωνικές, που αφορούν στην αποδοχή της επαναχρησιμοποίησης από τις τοπικές κοινωνίες.

Τελειώνουμε με τη σύνοψη των συμπερασμάτων και με κάποιες προτάσεις

Σήμερα στην Ελλάδα έχουν κατασκευαστεί –όπως είπαμε κα παραπάνω- περισσότερες από 300 εγκαταστάσεις και καλύπτουν το 90% του πληθυσμού. Παρόλα αυτά το ποσοστό επαναχρησιμοποίησης, είναι πολύ χαμηλό, είναι κάτω από 1,5%. Με στόχο την αύξηση του ποσοστού αυτού προτείνονται τα εξής:

Π/φος	Δ/φος	Ημερομηνία	Όνομα αρχείου
ΔΑΛΑΜΑΡΙΝΗ	ΔΑΛΑΜΑΡΙΝΗ	14/09/2016	ADPP0914.GD1

1.Εντατικοποίηση των δράσεων ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης των χρηστών σχετικά με θέματα επαναχρησιμοποίησης του νερού. Σε αυτή την κατεύθυνση η θέσπιση ακόμα και χαμηλότερου κόστους του ανακτημένου νερού θα μπορούσε να βοηθήσει τις προσπάθειες,

2.Ανάπτυξη μηχανισμών ελέγχου της καλής λειτουργίας των εγκαταστάσεων και της ποιότητας των εκροών, η οποία θα ευνοούσε την αποκατάσταση σχέσεων εμπιστοσύνης ανάμεσα στους παραγωγούς αποβλήτων και στους χρήστες.

3.Κεντρικός σχεδιασμός των έργων επαναχρησιμοποίησης λυμάτων αλλά με λύσεις και δράσεις που θα είναι αποκεντρωμένες και τοπικές. Για το λόγο αυτό απαιτείται η συνεργασία των φορέων σε κεντρικό επίπεδο (εννοούμε τα υπουργεία) με τους αντίστοιχους σε τοπικό-περιφερειακό επίπεδο. Ο σχεδιασμός αυτός θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη την παραγωγή των αποβλήτων αλλά και τις υφιστάμενες και μελλοντικές ανάγκες σε επαναχρησιμοποίηση, ανάλογα με το είδος και την έκταση των καλλιεργειών. Επιπλέον, στον υπολογισμό του κόστους των έργων επαναχρησιμοποίησης θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη και το περιβαλλοντικό κόστος του νερού.

Π/φος	Δ/φος	Ημερομηνία	Όνομα αρχείου
ΣΑΝΤΑ	ΖΑΧΑΡΟΠΟΥΛΟΥ	14.9.2016	ΑΕΡΡ0914.ΣΕ1

(Συνέχεια ομιλίας κ. ΗΛΙΑ ΚΑΜΑΤΕΡΟΥ)

Επιπλέον στον υπολογισμό του κόστους των έργων επαναχρησιμοποίησης θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψιν και το περιβαλλοντικό κόστος του νερού.

Τέταρτον, κατασκευή εγκαταστάσεων επεξεργασίας που θα σχεδιάζονται με γνώμονα την απαιτούμενη ποιότητα των εκροών έτσι ώστε να μπορούν να επαναχρησιμοποιηθούν άμεσα σε διάφορες εφαρμογές ανάλογα και με όσα προβλέπονται από τον σχεδιασμό.

Πέμπτον. Άμεση αξιοποίηση των εκροών προς επαναχρησιμοποίηση σε όσες περιπτώσεις είναι εφικτό στις υφιστάμενες εγκαταστάσεις επεξεργασίας προς άρδευση ή προς βιομηχανικές χρήσεις.

Έκτον και τελευταίο. Για την χρησιμοποίηση των έργων διατίθενται συγκεκριμένα εργαλεία από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης ή αναμένεται να συμπεριληφθούν σε πόρους της ΕΕ που σχετίζονται με την κυκλική οικονομία και αυτό μας αφορά γενικότερα όπως είναι το ISA 2020 το raizon κ.λπ.. Ευχαριστώ.

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΙΓΓΛΕΖΗ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Ευχαριστούμε και εμείς τον κ. Καματερό. Το λόγο έχει ο κ. Φάμελος.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ ΦΑΜΕΛΟΣ: Ευχαριστώ κυρία Πρόεδρε. Προφανώς δεν θα διαφοροποιηθώ από την κοινή μας εισήγηση με τον κ. Καματερό. Θα ήθελα όμως να προσθέσω κάποια πράγματα επιτρέψτε μου γιατί προφανώς το πόρισμα αυτό αφορά το συμπέρασμα της συνεδρίασης που είχε η Επιτροπή αλλά θα ήθελα αν συμφωνείτε και οι υπόλοιποι να βάλω δύο θέματα επιπλέον.

Είναι γνωστό ότι η χώρα μας πλήττεται από αρνητικό ισοζύγιο νερού. Νομίζω ότι αυτό το γνωρίζουν όλοι και έχουμε πολλές περιοχές πλην ίσως κάποιων τμημάτων της Δυτικής Ελλάδος, με σοβαρότατα προβλήματα σε όλους τους τομείς χρήσης νερού. Επειδή η επαναχρησιμοποίηση των υγρών αποβλήτων κατά την άποψή μου έχει και ένα παιδαγωγικό χαρακτήρα μεταδίδει το μήνυμα της ανάγκης οικονομίας νερού, ανακύκλωσης και γενικά της σωστής περιβαλλοντικής στάσης απέναντι στο νερό. Νομίζω ότι θα ήταν λάθος για την Ελλάδα

Π/φος	Δ/φος	Ημερομηνία	Όνομα αρχείου
ΣΑΝΤΑ	ΖΑΧΑΡΟΠΟΥΛΟΥ	14.9.2016	ΑΕΡΡ0914.ΣΕ1

να μπλέξουμε με τις δύο λογικές οι οποίες καλά κάνει και αποτυπώνονται μέσα στο πόρισμα που είναι λογικές του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας της Καλιφόρνια.

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας έχει μεγαλύτερα περιθώρια επαναχρησιμοποίησης γιατί αναφέρεται και σε περιοχές του τρίτου κόσμου όπου δεν υπάρχει νερό, καταλαβαίνετε ζητάνε περισσότερη επαναχρησιμοποίηση και με λιγότερη επεξεργασία ενώ στην περιοχή της Καλιφόρνια και αντίστοιχη είναι .....της Ελλάδος είναι πάρα πολύ αυστηρή η προδιαγραφή επαναχρησιμοποίησης γιατί υπάρχει ο κίνδυνος της τροφικής αλυσίδας και της πόσης του νερού αυτού του επαναχρησιμοποιούμενου οπότε καταλαβαίνετε ότι η επιστήμη από την μεριά της ασφάλειας είναι πολύ πιο συντηρητική.

Νομίζω ότι εδώ στην Ελλάδα δεν είναι ανάγκη να μπλέξουμε με μια ή αν θέλετε να καθυστερήσουμε την επαναχρησιμοποίηση εξαιτίας αυτών των κανόνων. Δεν έχουμε δηλαδή την ανάγκη να συζητήσουμε για την επαναχρησιμοποίηση του νερού για πόση ή για την άρδευση βρώσιμων λαχανικών. Έχουμε τόσους πολλούς τομείς που μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε τα απόβλητα να τα επαναχρησιμοποιήσουμε είτε αυτή είναι υπεδάφια άρδευση πχ είτε είναι μη βρώσιμη ή δεντριών καλλιεργειών είτε βιομηχανικές χρήσεις που δεν έχουν καμία συνάφεια με την άμεση χρήση του νερού που μπορούμε να τροφοδοτήσουμε και εμείς από την μεριά του Κοινοβουλίου δηλαδή τη συζήτηση απελευθέρωσης της επαναχρησιμοποίησης. Έτσι λοιπόν αυτό που θα ήταν σκόπιμο αν δει κανείς ότι έχουμε 90% επεξεργασία λυμάτων στην Ελλάδα σε σχέση με τις ανάγκες του ανθρώπινου πληθυσμού και μόνο το 1,5% επαναχρησιμοποιείται καταλαβαίνετε ότι χάνουμε το υπόλοιπο 88,5%. Είναι μια απώλεια για το υδατικό ισοζύγιο και είναι σίγουρο ότι υπάρχουν αγροτικές περιοχές εκεί κοντά γιατί η χώρα μας παντού έχει τέτοιες ανάγκες και τέτοιες δραστηριότητες.

Θα ήταν λοιπόν σκόπιμο να προτείνουμε δύο πράγματα. Το ένα είναι στα σχέδια διαχείρισης υδατικών πόρων που εξελίσσονται έτσι και αλλιώς να μπει ως πρόταση δική μας στις προδιαγραφές τα περιεχόμενα να υπάρχει κεφάλαιο επαναχρησιμοποίησης, δηλαδή ο σχεδιασμός υδατικών πόρων κάθε περιφέρειας να λέει αφού υπάρχουν οι μονάδες τι μπορεί να γίνει για την επαναχρησιμοποίηση να το σχεδιάζει να μπαίνει δηλαδή στον γενικό σχεδιασμό των υδάτινων πόρων της περιοχής.

Π/φος	Δ/φος	Ημερομηνία	Όνομα αρχείου
ΣΑΝΤΑ	ΖΑΧΑΡΟΠΟΥΛΟΥ	14.9.2016	ΑΕΡΡ0914.ΣΕ1

Το δεύτερο, οι προδιαγραφές με βάση τις οποίες σχεδιάζονται μονάδες βιολογικού καθαρισμού επεξεργασίας λυμάτων να προβλέπει την τριτοβάθμια επεξεργασία που είναι αυτή που μας ικανοποιεί για μαζική άρδευση. Προφανώς, δεν θα πιάσουμε τα υγειονομικά χαρακτηριστικά και τα τετρατοβάθμια άζωτο, φώσφορο δεν μας ενδιαφέρουν γιατί στην άρδευση το άζωτο και ο φώσφορος είναι θετικά στοιχεία. Δηλαδή, δεν μας πειράζει να είναι μέσα στην υδροπονία να πούμε έτσι, στην άρδευση να υπάρχουν αυτές οι δύο προβλέψεις, θα ήθελα να προτείνω περαιτέρω της συζήτησης, είναι σε συνέχεια της συζήτησης της επιτροπής αλλά θα βοηθήσουμε ως προτάσεις για τις προδιαγραφές δεν μπορούμε να τις θεσπίσουμε τις προτείνουμε μόνο . Αυτά κυρία Πρόεδρε. Νομίζω ότι πιάνουν τόπο αυτά που συζητάμε εδώ γιατί είναι πολύ ενδιαφέροντα για την επιστήμη και την ανάπτυξη του τόπου μας, και για την επιστήμη αλλά για την εφαρμογή και την ανάπτυξη του τόπου.

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΙΓΓΛΕΖΗ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Ευχαριστούμε κύριε Φάμελο. Το λόγο έχει ο κ. Δημαράς.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΗΜΑΡΑΣ: Πρώτα θέλω να συγχαρώ τους συναδέλφους που ετοίμασαν το πόρισμα και τη σύνοψη της Εισήγησης, ήταν μια πολύ καλή εισήγηση. Το δεύτερο που με απασχολεί είναι πως αυτές οι Εισηγήσεις και οι αναλύσεις που έγιναν αυτό το χρόνο που πέρασε στην Επιτροπή μας θα έχουν αποτέλεσμα.

Γι' αυτό κάνω μια πρόταση κυρία Πρόεδρε. Οι συνάδελφοι που ετοίμασαν τις αντίστοιχες εισηγήσεις να κάνουν συναντήσεις με τους αντίστοιχους Υπουργούς και να συζητήσουν αυτό το θέμα. Έτσι θα έχουμε μια ενημέρωση και μία δέσμευση και να τους παρουσιάσουμε τις αντίστοιχες εισηγήσεις που ξέρω βέβαια πάνε και υπηρεσιακά αλλά είναι άλλο να αναλύσεις μια εισήγηση και να την παρουσιάσεις. Σε αυτό το θέμα έχω μια εμπειρία από την Περιφέρεια Αττικής, επειδή το έβαζα επανειλημμένως αφού η Αττική όπως αναφέρθηκε υδρεύεται από τρία ποτάμια και μακρινά ποτάμια, να αναφέρουμε, τον Εύηνο από την Αιτωλοακαρνανία στην Αττική και η οποία δεν έχει καθόλου επανάχρηση νερού και εκτός των άλλων όλα τα λύματα τα πάνε στην Ψυττάλεια, εκεί υπάρχουν μάλιστα αιτήματα μέχρι και κίνημα να πάνε τα λύματα από την περιοχή Μάκρης – Μαραθώνα και αυτά στην Ψυττάλεια, που αν σκεφθούμε τις οικολογικές, περιβαλλοντικές συνέπειες θα είναι μια λάθος κίνηση.

Π/φος	Δ/φος	Ημερομηνία	Όνομα αρχείου
ΣΑΝΤΑ	ΖΑΧΑΡΟΠΟΥΛΟΥ	14.9.2016	ΑΕΡΡ0914.ΣΕ1

Λοιπόν υπήρχε ένα πρόγραμμα στην Ψυττάλεια να γίνει μια εγκατάσταση με τριτογενή καθαρισμό και να αρδεύονται τα άλση Αττικής. Είχε περάσει από την Περιφέρεια Αττικής και είχε μπει στο πρόγραμμα αλλά σταμάτησε και αυτό δυστυχώς. Αλλά για να γίνει αυτό το σύστημα στην Ανατολική Αττική και να ποτίζονται τα χωράφια, γιατί η Ανατολική Αττική έχει πολλά χωράφια, αμπέλια αλλά και θερμοκήπια που παράγουν τρόφιμα γι' αυτή την μεγαλούπολη, είναι μια σημαντική κατεύθυνση. Όλα αυτά πρέπει να τα συζητήσουμε με τους αρμόδιους φορείς για να πιάνουν τόπο οι συζητήσεις οι αναλύσεις και τα πορίσματα των επιστημόνων που έγιναν εδώ σε αυτή την Επιτροπή. Ευχαριστώ.

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΙΓΓΛΕΖΗ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Ευχαριστούμε τον κύριο Δημαρά. Νομίζω ότι η πρότασή σας για συναντήσεις με τους αρμόδιους Υπουργούς με βρίσκει σύμφωνη. Νομίζω ότι πρέπει να το δρομολογήσουμε σύντομα.

Συνεχίζουμε την παρουσίαση των εισηγήσεων με το θέμα Προστασία και Περιβαλλοντική Διαχείριση των Χορτολιβαδικών και Φρυγανικών εκτάσεων της χώρας με εισηγήτρια την κυρία Βάλια Βαγιωνάκη.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ (ΒΑΛΙΑ) ΒΑΓΙΩΝΑΚΗ: Όπως είπαμε και προηγουμένως η Εισήγηση δεν γίνεται από την μεριά μου γίνεται σε συνεργασία με την κυρία Ιγγλέζη όπως εξάλλου οι περισσότερες εισηγήσεις που παρουσιάστηκαν εδώ έγιναν συλλογικά. Θα ήθελα να θυμίσω ότι είναι το θέμα της προστασίας λοιπόν των χορτολιβαδικών και φρυγανικών εκτάσεων της χώρας τα προλίβαδα και τα φρυγανολίβαδα είναι δύο κατηγορίες οικοσυστημάτων ιδιαίτερα χαρακτηριστικές για την ελληνική ύπαιθρο. Με την πάροδο των χρόνων κατοχυρώθηκε ο όρος χορτολιβαδικές εκτάσεις. Πρόκειται για εκτάσεις που καλύπτουν σημαντικό μέρος της επιφάνειας της χώρας και έχουν εν πολλοίς ταυτιστεί με την βόσκηση και την κτηνοτροφία.

Η βόσκηση είναι όμως μια από τις πολλές λειτουργίες που επιτελούν αυτά τα οικοσυστήματα. Ειδικότερα έχουν τεράστια σημασία για την βιοποικιλότητα και την διαχείριση των υδατικών πόρων. Η πλειονότητα των σπάνιων ενδημικών και προστατευόμενων ειδών της ελληνικής χλωρίδας βρίσκονται εκεί καθώς επίσης απαντάται και μεγάλος αριθμός εντόμων που είναι απολύτως απαραίτητα για την γονιμοποίηση πολλών φυτών από τα οποία τρεφόμεστε.

Π/φος	Δ/φος	Ημερομηνία	Όνομα αρχείου
ΣΑΝΤΑ	ΖΑΧΑΡΟΠΟΥΛΟΥ	14.9.2016	ΑΕΡΡ0914.ΣΕ1

Επίσης, η προσεκτική τους διαχείριση ιδιαίτερα στον ορεινό χώρο συμβάλλει αποφασιστικά στην αποτροπή διαβρώσεων και στην ταμίευση νερού στα δασικά εδάφη και στους υπόγειους υδροφορείς πράγμα το οποίο έχει τεράστια σημασία.

Το ερώτημα που τίθεται είναι αν υπάρχει ένα επαρκές θεσμικό πλαίσιο για την προστασία και την περιβαλλοντική διαχείριση του συνόλου των χορτολιβαδικών εκτάσεων πεδινών, ημιορεινών και ορεινών καθώς και των φρυγανικών εκτάσεων και εάν υπάρχουν παρεμβάσεις που θα έπρεπε να γίνουν ώστε να βελτιωθεί το πλαίσιο της περιβαλλοντικής διαχείρισης των εκτάσεων αυτών.

Π/φος	Δ/φος	Ημερομηνία	Όνομα αρχείου
ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ		14.9.2016	AFPP0914.VP1

(Συνέχεια ομιλίας, κυρίας Ευαγγελίας (Βάλια) Βαγιωνάκη)

Φυσιογνωμία και χαρακτηριστικά των εκτάσεων, οι χορτολιβαδικές εκτάσεις (ποολίβαδα) είναι φυσικά οικοσυστήματα - ακαλλιέργητη γη, όπως ακριβώς και τα δάση. Για να χαρακτηριστεί μια έκταση ποολίβαδο πρέπει η κάλυψη να είναι 85% τουλάχιστον, από ποώδη φυτά και για τις φρυγανικές εκτάσεις, να καλύπτονται με φρύγανα ύψους μικρότερο από ένα μέτρο. Τα φρυγανικά οικοσυστήματα είναι μια από τις δύο κατηγορίες θαμνώνων της μεσογειακής βλάστησης της χώρας και απαντούν σε μια πληθώρα γεωλογικών υποβάθρων, σε υψόμετρα συνήθως κάτω από τα 800 μέτρα. Έχουν πάρα πολύ υψηλή βιοποικιλότητα, υψηλή αξία και συγκεκριμένα, από τους 115 τύπους οικοτύπων της κοινοτικής σημασίας του δικτύου Natura 2000, οι 26 αφορούν στις εκτάσεις αυτές. Επίσης στην Ελλάδα, έχουμε περίπου 6000 φυτικά είδη ανώτερων φυτών, από τα οποία τα 5500 αναφέρονται σε θαμνώδη, φρυγανώδη και ποώδη φυτικά είδη.

Είναι πάρα πολύ σημαντικά και ως βοσκήσιμη ύλη και από πλευράς βιοποικιλότητας, αφού ευρισκόμενα σε τέτοιες συνθήκες, φοβερής θερινής καταπόνησης, πρέπει κάτι να κάνουν για να μη χάσουν νερό. Προσαρμόζονται και έχουν το χαρακτηριστικό να παρουσιάζουν εποχιακό διμορφισμό. Για παράδειγμα, αλλιώς είναι το θυμάρι το χειμώνα, αλλιώς το καλοκαίρι. Αυτό είναι ένα χαρακτηριστικό της ελληνικής γης. Τα ποολίβαδα και οι φρυγανικές εκτάσεις προσφέρουν ενδιαιτήματα σε πάρα πολύ σημαντικά είδη χλωρίδας και πανίδας. Ακόμα συντελούν στη συγκράτηση εδαφών και νερού. Το θυσανωτό ριζικό τους σύστημα συγκρατεί το νερό πάρα πολύ αποτελεσματικά. Έχουν εξαιρετικά υψηλή βιοποικιλότητα (ενδημικά είδη, σπάνια είδη της ελληνικής χλωρίδας απαντούν μόνο στα φρύγανα και βέβαια η μελισσοκομία). Τέλος η προσφορά τους στον πρωτογενή τομέα είναι σημαντική, γιατί αποτελούν τα συνηθέστερα βοσκοτόπια για τους κτηνοτρόφους.

Διαχρονική εξέλιξη των εκτάσεων, Σύμφωνα με το πρόγραμμα «Το Μέλλον των Δασών», πενταετούς διάρκειας, με χαρτογράφηση τόσο σε εθνικό επίπεδο, όσο και σε τοπικό, που είχε στόχο να χαρτογραφήσει διαχρονικές αλλαγές κάλυψης γης ανάμεσα στα έτη 1987-2007, με σύγχρονες τεχνικές αναλύσεις: Σε ολόκληρη τη χώρα, έχουμε μεγάλη μείωση ανάμεσα στο 1987 και το 2007, τόσο στις εκτάσεις θαμνώντος βλάστησης, όσο και στις εκτάσεις που καλύπτονται από τη χαμηλή βλάστηση. Συγκεκριμένα, έχουμε μείωση άνω του 1 εκατ.

Π/φος	Δ/φος	Ημερομηνία	Όνομα αρχείου
ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ		14.9.2016	AFPP0914.VP1

στρεμμάτων στην περίπτωση των θαμνότοπων και πάνω από 3.300.000 στρέμματα στην περίπτωση των εκτάσεων χαμηλής βλάστησης.

Το μεγαλύτερο μέρος των εκτάσεων αυτών και στις δύο περιπτώσεις μετατράπηκαν σε γεωργικές και σε μικρότερο ποσοστό σε αστικές. Στην περίπτωση χαμηλής βλάστησης έχουμε μια μείωση της τάξης του 20,28%, ενώ στην περίπτωση της θαμνώδους βλάστησης έχουμε μια μείωση της τάξεως του μείον 18,63, κοντά στο μείον 19%. Στην Αττική η απεικόνιση είναι παρόμοια. Παρατηρείται μείωση των εκτάσεων χαμηλής βλάστησης περίπου 15% και περίπου 19% στη θαμνώδη. Στην Κεντρική Μακεδονία, παρατηρούνται ακόμη μεγαλύτερες αλλαγές (χαμηλή βλάστηση 25% και θαμνώδης 24% περίπου). Από την παρατήρηση σε μεγαλύτερο βάθος χρόνου, βάσει των δυνατοτήτων που δίνουν τα εργαλεία έρευνας, η κατάσταση που αποτυπώνεται δίνει την εικόνα ότι αμέσως μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο η αναγωγή χορτολιβαδικών εκτάσεων σε δάση είναι σε ποσοστό 72%.

Το 1979 αρχίζουν και εμφανίζονται οι πρώτες τάσεις για οικοπεδοποιήσεις και οικιστική ανάπτυξη. Συνεπώς, μεγάλο μέρος των χορτολιβαδικών εκτάσεων μετατρέπονται σε οικιστική ζώνη και το ίδιο ισχύει και στις γεωργικές εκτάσεις. Στην Χαλκιδική για παράδειγμα, το φαινόμενο εντείνεται από το 1989 έως το 2007. Η μετατροπή των χορτολιβαδικών εκτάσεων σε οικιστική ζώνη αντιστοιχεί σε ένα ποσοστό πάνω από 28% και η μεταβολή της γεωργικής έκτασης σε οικιστική σε ποσοστό πάνω από 33%. Δηλαδή, το 1/3 της γεωργικής γης έχει μετατραπεί σε οικιστική ζώνη. Ακόμα παρατηρείται η μετατροπή του δάσους σε χορτολιβαδική έκταση σε ποσοστό 11,26%. Το παραπάνω παράδειγμα αποτελεί κλασσικό τυπικό παράδειγμα όλης της μεσογειακής ζώνης που βρέχεται από τη Μεσόγειο Θάλασσα, νησιά και παράκτια ζώνη.

Μελετώντας την περιοχή των Ζαγοροχωρίων από το 1945, θα παρατηρήσει κανείς ελάχιστες μεταβολές μέχρι το 2007. Είναι φανερό ότι η μεσογειακή παράκτια ζώνη δέχεται αυξημένες πιέσεις σχετικά με την ηπειρωτική Ελλάδα, τις περιοχές της Θράκης και τα ορεινά μέρη της Ανατολικής Μακεδονίας. Στην Αττική, στον Υμηττό, από το 1945 ως το 1960 παρατηρείται έντονη πύκνωση της δόμησης. Οι οικιστικές εκτάσεις αυξάνονται το 1972 και το καινούργιο στοιχείο του 2007 είναι ότι εκτός από την ενιαία οικιστική ανάπτυξη χτίζονται θερινές κατοικίες ή κατοικίες μέσα στα χωράφια. Η δυνατότητα που δόθηκε στους ιδιοκτήτες τεσσάρων

Π/φος	Δ/φος	Ημερομηνία	Όνομα αρχείου
ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ		14.9.2016	AFPP0914.VP1

στρεμμάτων να χτίσουν, δημιούργησε ακόμα ένα πρόβλημα στην ενιαία διαχείριση αυτών των περιοχών. Άρα σε εθνικό επίπεδο, τόσο οι εκτάσεις που καλύπτονται από χαμηλή βλάστηση, όσο και οι εκτάσεις που καλύπτονται από θαμνώδη βλάστηση, ελαττώθηκαν σημαντικά κατά την περίοδο 1987 – 2007. Η μεγαλύτερη μείωση εμφανίζεται σε περιοχές χαμηλής βλάστησης σε ποσοστό πάνω από 12%.

Η μεγαλύτερη αλλαγή έγινε υπέρ των γεωργικών καλλιεργειών και λιγότερο υπέρ των τεχνητών επιφανειών ή των γυμνών επιφανειών, που αντιστοιχεί κυρίως σε αστική ζώνη. Τα ίδια ποσοστά περίπου και οι ίδιες τάσεις υπάρχουν και στην περίπτωση των εκτάσεων που καλύπτονται από θαμνώδη βλάστηση, όπου έχουμε μετατροπή κυρίως σε γεωργικές και λιγότερο σε τεχνητές ή γυμνές επιφάνειες. Ένα καινούργιο φαινόμενο που παρατηρείται είναι ότι υπάρχουν περίπου 175.000 στρέμματα από τις μετατροπές αυτές και αφορούν διάσπαρτα αστικά πολύγωνα, τα οποία σχετίζονται με τον κατακερματισμό του τοπίου.

Υφιστάμενοι κίνδυνοι, όπως είναι φανερό, η μεγαλύτερη πίεση που δέχονται οι ποόδεις και φρυγανικές εκτάσεις είναι η μετατροπή τους τόσο σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις καθώς και η δόμησή τους. Ακόμα, επειδή τα ποολίβαδα και οι φρυγανικές εκτάσεις είναι συστήματα που δέχονται πίεση από έλλειψη νερού και συγκεντρώνουν πολύ μεγάλη ποσότητα ξηρής φυτομάζας συχνά καίγονται, από μόνα τους. Σε περίπτωση που αυτές οι φωτιές χρησιμοποιηθούν ή ακολουθηθούν από τη βόσκηση τότε έχουμε καταστρεπτικές συνέπειες και τα φρύγανα είναι προϊόν υποβάθμισης.

Η βόσκηση αποτελεί κι αυτή μια ακόμα πίεση στις εκτάσεις αυτές. Ιδίως όταν δεν ασκείται στο προβλεπόμενο πλαίσιο της διαχείρισης. Είναι αρκετά τα παραδείγματα ανά την χώρα, όπου το φυσικό περιβάλλον υποβαθμίζεται λόγω της υπερβόσκησης. Ακόμη ένας κίνδυνος αποτελούν οι αναδασώσεις χωρίς πρόγραμμα. Τα φρυγανικά οικοσυστήματα δεν επιδέχονται αναδάσωση με οποιαδήποτε είδη.

Νομικό πλαίσιο, η χορτολιβαδική και φρυγανική βλάστηση της χώρας, μέχρι την ισχύ του νομοθετικού διατάγματος 86/1969 προστατεύονταν με τις διατάξεις της δασικής νομοθεσίας και τα συγκεκριμένα εδάφη, υπάγονταν στα δασικού χαρακτήρα, αφού καταχωρούνταν ως χορτολιβαδικά δασικά εδάφη στο συγκεκριμένο νομοθέτημα. Στο ν. ΑΧΜ του 1888, τα φρύγανα

Π/φος	Δ/φος	Ημερομηνία	Όνομα αρχείου
ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ		14.9.2016	AFPP0914.VP1

θεωρούνταν δάσος. Με την ισχύ του ν.998/1979 οι χορτολιβαδικές εκτάσεις που βρίσκονταν επί πεδινών και λοφωδών εδαφών, δεν υπάγονται πια στις προστατευτικές διατάξεις της δασικής νομοθεσίας. Στο ν.998/1979 δεν υπήρχε αναφορά σε φρυγανικές εκτάσεις και αυτός ήταν ένας επιπρόσθετος λόγος για να θεωρηθούν τα φρύγανα ως μη εμπόπποντα στη δασική προστασία.

Οι ευρισκόμενες χορτολιβαδικές εκτάσεις επί ορεινών εδαφών και οι περιβαλλόμενες από δάση υπάγονται στις δασικές διατάξεις. Τα δε εδάφη των φρυγάνων, θεωρήθηκαν ως μη δασικά και αποδεδευσήθησαν από την προστασία της δασικής νομοθεσίας, με βάση γνωμοδότηση του Τεχνικού Συμβουλίου Δασών η οποία έγινε αποδεκτή από τον Υπουργό Γεωργίας. Ακολουθώντας με το ν.3208/2003 καθώς και τον νεότερο ν. 3818/2010, οι χορτολιβαδικές εκτάσεις των λοφωδών ημιορεινών και πεδινών περιοχών της χώρας, δεν θεωρούνται ότι συγκροτούν δασικού χαρακτήρα εκτάσεις όπως ίσχυε εξάλλου, πλην όμως οι δημόσιες από αυτές διαχειρίζονται από τη δασική υπηρεσία για συγκεκριμένους σκοπούς (χρήση τους ως βοσκοτόπων, καθώς και η απόδοσή τους για τη δημιουργία νέων δασών).

Ο νομοθέτης, συνάρτησε αυτές τις εκτάσεις με τις χρήσεις που προαναφέρθηκαν χωρίς να λογίζονται οι ίδιες ως φυσικά οικοσυστήματα με ιδιαίτερη διαχείριση. Αγνοείται εν προκειμένου ότι η χορτολιβαδική και φρυγανική βλάστηση διαμορφώνει οικοσυστήματα σημαντικής σε βαθμό και αξία βιοποικιλότητας. Με την αντιμετώπιση αυτή, τα παραπάνω εδάφη δεν προστατεύονταν περιβαλλοντικά από κάποια νομοθεσία και από δημόσια υπηρεσία, κάτι που αντέβαινε στην συνταγματική επιταγή για την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος της χώρας της παραγράφου 1 του άρθρου 24 του Ελληνικού Συντάγματος.

Ακολούθησε ο ν.4280/2014 που σήμερα εφαρμόζεται ο οποίος εκτιμάται πως έκανε ένα βήμα προστασίας των παραπάνω εκτάσεων βάσει των δασικών διατάξεων εντάσσοντας τις ως ξεχωριστή κατηγορία προστατευτέων από τη δασική νομοθεσία εκτάσεων. Έκανε όμως κάτι επί πρόσθετο, απέβαλε από τις δασικές διατάξεις τις πεδινές χορτολιβαδικές εκτάσεις ενώ οι προηγούμενοι νόμοι τις είχαν περιλάβει. Τούτο συνιστά μεγάλη ανατροπή. Σε ότι αφορά στην ξεκάθαρη προστασία των παραπάνω εκτάσεων στις δασικές διατάξεις, (μη μένοντας μόνο στη διαχείριση τους από τις δασικές υπηρεσίες όπως προέβλεπε ο προηγούμενος ν.3208/2003) αποτελεί μια θετική κίνηση από την πλευρά του νομοθέτη που ενισχύει την προστασία τους.

Π/φος	Δ/φος	Ημερομηνία	Όνομα αρχείου
ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ		14.9.2016	AFPP0914.VP1

Όμως από την εν λόγω προστασία εξαιρέθηκαν οι ιδιωτικές και οι πεδινές χορτολιβαδικές εκτάσεις, και τούτω δημιουργεί ζήτημα θεώρησης της περιβαλλοντικής προστασίας εκτάσεων που ναι μεν είναι φυσικά οικοσυστήματα και αποτελούν φυσικό περιβάλλον, που θα έπρεπε να προστατεύεται σύμφωνα με το άρθρο 24 του Συντάγματος, πλην όμως δεν προστατεύεται και το κριτήριο γι' αυτό είναι η κυριότητα τους, καθώς και το υψόμετρο. Επί προσθέτως ο νομοθέτης δεν έλαβε υπόψιν του, τη σχετική νομολογία του ΣΤΕ για τη φύση της προστασίας των παραπάνω εκτάσεων όπως προσδιορίστηκε στις αποφάσεις 32,33 και 34/2013 του ΣΤΕ, σύμφωνα με τις οποίες η προστασία των φρυγανικών εκτάσεων ακολουθεί ότι ισχύει στις δασικές διατάξεις για τα δάση και τις δασικές εκτάσεις, λογιζόμενα τα φρύγανα ως ξυλώδης βλάστηση και δεν αντιμετωπίζονται όπως οι χορτολιβαδικές εκτάσεις, που αποτελούνται από ποώδη και άγρια αυτοφυή μη ξυλώδη βλάστηση, οι οποίες έχουν ιδιαίτερη αντιμετώπιση.

Ο νομοθέτης ενέταξε στις χορτολιβαδικές εκτάσεις και τις καλυπτόμενες από φρυγανική βλάστηση εκτάσεις και εξομοίωσε τις μεν με τις δε ως προς την αντιμετώπισή τους, κάτι που ήταν αντίθετο με τη νομολογία που διαμορφώθηκε και η οποία ακολούθησε ότι σχετικό επιτάσσεται από την επιστήμη της οικολογίας.

Π/φος	Δ/φος	Ημερομηνία	Όνομα αρχείου
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ	14.09.16	AGPP0914.KG1

(Συνέχεια ομιλίας κυρίας ΕΥΑΓΓΕΛΙΑΣ (ΒΑΛΙΑΣ) ΒΑΓΙΩΝΑΚΗ)

Οι φρυγανικές εκτάσεις είναι ξέχωρη κατηγορία εκτάσεων σε σχέση με τις χορτολιβαδικές εκτάσεις, κάτι που εν προκειμένου δεν το διέκρινε ο νομοθέτης. Η εν λόγω αντιμετώπιση μειώνει την προστασία των φρυγανικών οικοσυστημάτων, αφού αντιμετωπίζονται με το θολό εποπτικό καθεστώς προστασίας των χορτολιβαδικών εκτάσεων και αφετέρου, ως ιδιωτικές ή πεδινές εκτάσεις αποκλείονται της δασικής και γενικότερα της περιβαλλοντικής προστασίας. Η πλήρης και ουσιαστική περιβαλλοντική προστασία των χορτολιβαδικών και φρυγανικών εκτάσεων της χώρας, πραγματοποιείται σήμερα με την ένταξη τους σε περιοχές ειδικής προστασίας, δηλαδή τα δίκτυα προστατευόμενων περιοχών κ.λπ.. Σε κάθε άλλη περίπτωση, οι εν λόγω εκτάσεις ακολουθούν ότι επιτάσσεται από τη δασική νομοθεσία, σε ό,τι αφορά την προστασία τους σύμφωνα με τα προαναφερθέντα.

Το μείζον ζήτημα παραμένει και αφορά στο πως αντιμετωπίζονται αυτές οι εκτάσεις. Δηλαδή, ότι δεν αντιμετωπίζονται ως φυσικά οικοσυστήματα καθώς και στην προστασία τους μέσα από ένα νομοθετικό πλαίσιο που θα θέτει κανόνες και αρχές προστασίας και διαχείρισής τους αναγνωρίζοντας τον οικολογικό τους ρόλο και την διασύνδεση τους με το ελληνικό τοπίο, τη φυσιογνωμία και την ιστορία του τόπου.

Σε ό,τι αφορά την προστασία και την διαχείριση, σύμφωνα με τον χάρτη βλάστησης της δασικής υπηρεσίας, οι χορτολιβαδικές εκτάσεις καλύπτουν το 11,83% του συνόλου της χώρας, δηλαδή 1,5 εκατ. εκτάρια περίπου. Εξ' αυτών οι πεδινές χορτολιβαδικές εκτάσεις αποτελούν το 12% περίπου των συνολικών χορτολιβαδικών εκτάσεων. Οι εκτάσεις αυτές δεν εμπίπτουν στις διατάξεις της δασικής νομοθεσίας και ως εκ τούτου δεν τις διαχειρίζεται η δασική υπηρεσία, το ιδιοκτησιακό καθεστώς ποικίλει και χρίζει αναγνώρισης σύμφωνα με τα προβλεπόμενα από τη δασική νομοθεσία. Οι υπόλοιπες χορτολιβαδικές εκτάσεις είναι δασικές εκτάσεις που ανήκουν είτε στην αλπική ζώνη είτε εντός δασών και δασικών εκτάσεων στις άβατες κλιτύες. Οι εκτάσεις αυτές διατίθενται για βόσκηση αγροτικών ζώων και στα διαχειριστικά σχέδια εκμετάλλευση των δασών οριοθετούνται και εξαιρούνται της διαχείρισης εκτός αν προβλέπονται δασώσεις. Τα φρύγανα καλύπτουν ένα μεγάλο μέρος της Ελλάδας (κυρίως Νότια) και ιδιαίτερα τα νησιά του

Π/φος	Δ/φος	Ημερομηνία	Όνομα αρχείου
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ	14.09.16	AGPP0914.KG1

Αιγαίου και της Κρήτης. Αυτός ο τύπος βλάστησης είναι χαρακτηριστικός των μεσογειακών οικοσυστημάτων και σύμφωνα με το χάρτη γαιών και γαιοικανότητας δασικής υπηρεσίας καλύπτουν περίπου 500.000 εκτάρια, ήτοι 3,5% της έκτασης της χώρας. Όμως, η ακριβής έκταση τους, ίσως είναι μεγαλύτερη. Για να είναι δυνατή η διαχείριση των εκτάσεων αυτών είναι αναγκαίο να εμπλουτιστεί το γνωστικό πεδίο σχετικά με το τι παράγουν και τι λειτουργίες εξυπηρετούν. Πρόκειται για πολυλειτουργικά οικοσυστήματα και ως τέτοια πρέπει να διαχειρίζονται με ορθολογική χρήση των πόρων, δηλαδή των φυτών, των ζώων, του εδάφους και του νερού με σκοπό την ικανοποίηση των αναγκών της κοινωνίας, χωρίς να επέρχεται εξάντληση των πόρων βάσει των αρχών της αειφορίας.

Οι περιοχές που βρίσκονται στα όρια της δικαιοδοσίας φορέων διαχείρισης προστατεύονται από ειδικές προστατευτικές διατάξεις και μπορούν να τεθούν σε κάποιο καθεστώς ορθολογικής διαχείρισης. Η προστασία τους έγκειται στον έλεγχο της υπερβόσκησης, της οικοπεδοποίησης, της αναδάσωσης χωρίς πρόγραμμα, της εισαγωγής ξενικών ειδών, της υπερβολικής συλλογής αρωματικών φυτών, της συλλογής ενδημικών σπάνιων και απειλούμενων φυτών, της συλλογής και εμπορίας ειδών άγριας πανίδας. Οι πλώδεις και φρυγανικές εκτάσεις αποτελούν παραδοσιακά εκτάσεις βόσκησης. Ειδικότερα, για τη βόσκηση οι χορτολιβαδικές και φρυγανικές εκτάσεις αποτελούν τμήμα των βοσκήσιμων γαιών σύμφωνα με το ν. 4351/15. Για να επιτευχθεί όμως προστασία και περιβαλλοντική διαχείριση, ταυτόχρονα με την χρήση για βοσκή θα πρέπει να προχωρήσει η χαρτογράφηση αυτών των εκτάσεων και η βοσκή να ασκείται σύμφωνα με διαχειριστικό σχέδιο βόσκησης. Οι προδιαγραφές και το περιεχόμενο του διαχειριστικού σχεδίου βόσκησης αποσκοπούν στην αειφορική αξιοποίηση των βοσκήσιμων εκτάσεων προς όφελος της βιώσιμης ανάπτυξης της κτηνοτροφίας και παράλληλα της διασφάλισης της προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος. Η βοσκή θα πρέπει να ασκείται στο πλαίσιο μιας ολοκληρωμένης διαχείρισης, ώστε να λαμβάνονται υπόψη και άλλα σχέδια διαχείρισης για τον ίδιο φυσικό χώρο, όπως είναι οι διαχειριστικές μελέτες, τα σχέδια διαχείρισης λεκανών απορροής και τα σχέδια διαχείρισης των προστατευόμενων περιοχών. Σκοπός της ολοκληρωμένης διαχείρισης είναι η αποφυγή συγκρούσεων μεταξύ των διαφορετικών σχεδιασμών, η εξέταση της σπουδαιότητας του κάθε σχεδιασμού και η συγκρότηση μιας ενιαίας διαχείρισης και πολιτικής για τις πολλές λειτουργίες ενός φυσικού χώρου.

Π/φος	Δ/φος	Ημερομηνία	Όνομα αρχείου
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ	14.09.16	AGPP0914.KG1

Κλείνοντας, θα ήθελα να αναφέρω κάποια συμπεράσματα. Τα ποολίβαδα και τα φρυγανολίβαδα, ή αλλιώς οι χορτολιβαδικές και φρυγανικές εκτάσεις, είναι οικοσυστήματα μεγάλης αξίας, πλούσιας βιοποικιλότητας, πολλών λειτουργιών και χαρακτηριστικά του ελληνικού τοπίου. Πρόκειται, δηλαδή, για πολύτιμα οικοσυστήματα που επιζητούν προστασία για το ρόλο τους ως φύση, προκειμένου να σταθούν και να συνεχίσουν να υπάρχουν.

Επιπλέον, σήμερα, το θεσμικό πλαίσιο για την προστασία τους αφήνει ένα σημαντικό κενό. Το γεγονός αυτό δημιουργεί ζήτημα θεώρησης της περιβαλλοντικής προστασίας εκτάσεων, που να μεν είναι φυσικά οικοσυστήματα και αποτελούν φυσικό περιβάλλον, πλην όμως δεν προστατεύονται και το κριτήριο γι' αυτό είναι η κυριότητα τους, το γεγονός ότι είναι ιδιωτικές εκτάσεις καθώς και το υψόμετρο τους, δηλαδή το γεγονός ότι είναι πεδινές εκτάσεις. Ακόμα, οι φρυγανικές εκτάσεις αποτελούν ξεχωριστή κατηγορία εκτάσεων σε σχέση με τις χορτολιβαδικές εκτάσεις, διάκριση που δεν αποτυπώνεται στο νομικό πλαίσιο προστασίας. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα την μειωμένη προστασία των φρυγανικών οικοσυστημάτων, αφού αντιμετωπίζονται από το θολό εποπτικό καθεστώς προστασίας των χορτολιβαδικών εκτάσεων και αφετέρου, ως ιδιωτικές ή πεδινές εκτάσεις αποκλείονται της δασικής και γενικότερα της περιβαλλοντικής προστασίας.

Επιπρόσθετα, ένα ακόμα θέμα είναι ότι τα παραπάνω δεν είναι συμβατά με τους νόμους και τους ορθούς κανόνες της περιβαλλοντικής προστασίας και διαχείρισης των φυσικών οικοσυστημάτων που ισχύουν σύμφωνα με την επιστήμη της οικολογίας. Το πρόβλημα που θα πρέπει να επιλυθεί είναι η αντιμετώπιση αυτών των φυσικών οικοσυστημάτων και η προστασία τους μέσα από ένα νομικό πλαίσιο που θα θέτει κανόνες και αρχές για την προστασία και διαχείρισή τους αναγνωρίζοντας τον οικολογικό τους ρόλο και την διασύνδεση τους με το ελληνικό τοπίο, τη φυσιογνωμία και την ιστορία του τόπου.

Σήμερα, η πλήρης και ουσιαστική περιβαλλοντική προστασία των χορτολιβαδικών και φρυγανικών εκτάσεων της χώρας, πραγματοποιείται με την ένταξη τους σε περιοχές ειδικής προστασίας και δίκτυα προστατευόμενων περιοχών. Σε κάθε άλλη περίπτωση, οι εν λόγω εκτάσεις ακολουθούν ό,τι επιτάσσεται από τη δασική νομοθεσία, σε ό,τι αφορά στην προστασία. Παράλληλα, εάν ο στόχος είναι η προστασία και η ολιστική διαχείριση των οικοσυστημάτων, θα πρέπει να συνυπολογιστεί ο πολύ-λειτουργικός ρόλος των φυσικών

Π/φος	Δ/φος	Ημερομηνία	Όνομα αρχείου
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ	14.09.16	AGPP0914.KG1

αυτών οικοσυστημάτων. Τα σχέδια διαχείρισης είτε αφορούν την βόσκηση, είτε προστατευόμενες περιοχές, είτε διαχείριση λεκανών απορροής είτε ότι άλλο μπορεί να υπάρξει σε έναν ενιαίο φυσικό χώρο, θα πρέπει να συνυπολογίζουν το ένα το άλλο και αυτό προϋποθέτει ότι δεν υπάρχουν κυριαρχικές χρήσεις έναντι άλλων.

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΙΓΓΛΕΖΗ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Υπάρχει κάποιος που θα ήθελε να κάνει κάποιες παρατηρήσεις ή να συμπληρώσει κάτι στο πόρισμα; Δεν υπάρχει, οπότε προχωράμε στην ψήφιση των τριών εισηγήσεων.

Η πρώτη εισήγηση αφορά το σύστημα εποπτείας, φύλαξης και προστασίας του περιβάλλοντος. Ποιοι ψηφίζουν υπέρ; Ποιοι ψηφίζουν κατά; Ποιοι ψηφίζουν λευκό;

ΠΟΛΛΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Δεκτό, δεκτό.

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΙΓΓΛΕΖΗ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Τον λόγο έχει η κυρία Μανωλάκου.

ΔΙΑΜΑΝΤΩ ΜΑΝΩΛΑΚΟΥ: Είναι γεγονός ότι τα προβλήματα που ειπώθηκαν στη συζήτηση κωδικοποιήθηκαν. Βεβαίως, δόθηκαν και από την έκθεση, δεν προκύπτουν από μόνα τους και έχουν αιτία. Επίσης, η πολυδιάσπαση δεν είναι τυχαία. Είναι πολιτικές αποφάσεις. Με αυτήν την έννοια δεν απαιτείται απλά η συμπλήρωση ενίσχυσης του νομικού πλαισίου αλλά και η κατάργηση όλων των αντιπεριβαλλοντικών νόμων.

Π/φος	Δ/φος	Ημερομηνία	Όνομα αρχείου
ΓΑΡΔΙΚΑ		14.9.2016	AHPP0914.GV1

(Συνέχεια ομιλίας κας ΔΙΑΜΑΝΤΩ ΜΑΝΩΛΑΚΟΥ)

Το λέω αυτό, γιατί ίσως να μην ειπώθηκε με καθαρό τρόπο, αλλά εκεί κανείς οδηγείται και με την έννοια, ότι και η σημερινή Κυβέρνηση δεν έχει καταργήσει αντί-περιβαλλοντολόγους νόμους των προηγούμενων Κυβερνήσεων. Δηλαδή, η προστασία του περιβάλλοντος, δεν είναι κάτι «αποστειρωμένο σε γυάλα», αλλά όπως λέει και η Εισήγηση στο τέλος, η οικονομική ανάπτυξη μπορεί να είναι συνυφασμένη με την προστασία του περιβάλλοντος, βεβαίως, με έναν όρο, ότι δεν θα γίνεται εκμετάλλευση για το «κέρδος του καπιταλιστή» αλλά για το όφελος της κοινωνίας.

Σας ευχαριστώ πολύ, κυρία Πρόεδρε.

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΙΓΓΛΕΖΗ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Σας ευχαριστούμε πολύ, κυρία Μανωλάκου.

Άρα, η Εισήγηση γίνεται δεκτή, κατά πλειοψηφία.

Σε ό,τι αφορά την δεύτερη Εισήγηση, δηλαδή, στην διαχείριση υγρών αποβλήτων, την επαναχρησιμοποίηση νερού και αξιοποίηση προς όφελος των τοπικών κοινωνιών;

Ποιοι βουλευτές είναι υπέρ της Εισήγησης;

ΠΟΛΛΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Δεκτό, δεκτό.

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΙΓΓΛΕΖΗ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Ποιοι βουλευτές είναι κατά της Εισήγησης; Ποιοι βουλευτές ψηφίζουν λευκό;

ΔΙΑΜΑΝΤΩ ΜΑΝΩΛΑΚΟΥ: «Λευκό».

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΙΓΓΛΕΖΗ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Επομένως, η Εισήγηση γίνεται δεκτή κατά πλειοψηφία.

Σε ό,τι αφορά την τρίτη Εισήγηση για την προστασία και περιβαλλοντική διαχείριση χορτολιβαδικών και φρυγανικών εκτάσεων της χώρας, ποιοι βουλευτές είναι υπέρ της Εισήγησης;

ΠΟΛΛΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Δεκτό, δεκτό.

Π/φος	Δ/φος	Ημερομηνία	Όνομα αρχείου
ΓΑΡΔΙΚΑ		14.9.2016	AHPP0914.GV1

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΙΓΓΛΕΖΗ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Ποιοι βουλευτές είναι κατά της Εισήγησης; Ποιοι βουλευτές ψηφίζουν λευκό;

ΔΙΑΜΑΝΤΩ ΜΑΝΩΛΑΚΟΥ: «Λευκό».

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΙΓΓΛΕΖΗ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Επομένως, η Εισήγηση γίνεται δεκτή κατά πλειοψηφία.

Σε αυτό το σημείο θα ήθελα να ενημερώσω το Σώμα, ότι έχουμε ολοκληρώσει την παρουσίαση και ψήφιση των Εισηγήσεων επί των πορισμάτων της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Προστασίας Περιβάλλοντος και έχουν γίνει δεκτές όλες οι Εισηγήσεις, κατά πλειοψηφία. Επομένως, συνεχίζουμε με την παρουσίαση των Εισηγήσεων, στην Ολομέλεια.

Επίσης, θα ήθελα να σας αναφέρω, ότι θα πρέπει να γίνει πρώτα ο τόμος με τα πορίσματα, τα οποία θα τα πάρετε όλοι σας από τη Γραμματεία της Επιτροπής.

Σε αυτό το σημείο έχουμε ολοκληρώσει την σημερινή συζήτηση και θα ήθελα να σας αναφέρω, ότι η επόμενη συνεδρίαση, θα είναι με την καινούργια Σύνοδο της Βουλής.

Στο σημείο αυτό γίνεται η γ' ανάγνωση του καταλόγου των μελών της Επιτροπής. Παρόντες ήταν οι Βουλευτές κ.κ.:

Σας ευχαριστώ πολύ. Λήγει η συνεδρίαση.

Τέλος και περί ώρα 11:25' έληξε η συνεδρίαση.

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΙΓΓΛΕΖΗ

ΜΙΧΑΗΛ ΤΖΕΛΕΠΗΣ